

Hámos László méltatása

Hámos László az amerikai magyar közösség kimagasló tagja, egyik kiváló vezető személyisége volt.

1976-ban társalapítója volt annak a szervezetnek, amelyet Magyar Emberi Jogok Alapítvány, azaz HHRF-ként ismerünk, amelyet 43 éven keresztül ő vezetett. Elkötelezettsége egy egész mozgalom hajtóereje volt.

László 1951-ben született Párizsban felvidéki és erdélyi magyar szülők gyermekeként. Ifjúságának éveit meghatározták a New York környéki amerikai magyar szervezetei: a cserkészlet, a Magyar Református Egyház, a Magyar Ház.

A Pennsylvania Egyetem nemzetközi kapcsolatok szakán tanult. Saját, jogi kutatómunkával foglalkozó vállalkozást indított, majd, jogi karrierjét feladva, minden idejét a HHRF-nek szentelte.

Bár kimondhatatlanul büszke volt magyar örökségére, amerikai identitástudata hasonlóan erős volt. A '70-es években Románia – a keleti blokk kommunista országai közül egyedüliként – az amerikai kormány által nyújtott Legnagyobb Vámkedvezmény haszonélvezője volt. Mint László sokszor elmesélte, ez *amerikaként* mélységesen felháborította: saját hazája kormánya szándékosan nem vett tudomást arról, hogy a Ceausescu-rezsim lábbal tiporta az emberi jogokat, és erőszakkal igyekezett beolvasztani az erdélyi magyar kisebbséget. 1976. május 8-án egy maroknyi amerikai magyarral együtt úgy döntött, hogy él állampolgári jogaival: tiltakozó akciót szerveztek a New York-i román konzulátus elé. Az ekkor létrejött, rögtönzött önkéntesekből álló bizottság később a Magyar Emberi Jogok Alapítvány (HHRF) néven lett ismert.

A HHRF alapjaiban változtatta meg az amerikai magyar szervezetek addigi működési modelljét. Ahelyett, hogy befelé vagy visszafelé tekintett volna, a HHRF a *kettős nemzeti identitású amerikaiak* erejére alapozott. Felismerte a lehetőséget abban, hogy egyszerű szavazóként is nyomást tudnak gyakorolni megválasztott képviselőikre. A HHRF az egyetemes emberi jogok szemszögéből vizsgálta a kisebbségi jogsértéseket. Ebből az erkölcsileg és jogilag kikezdehetetlen irányból közelítve vette rá az amerikai politikusokat, hogy felemeljék szavukat a magyar kisebbségek érdekében. Hogy ezeket a jogsértéseket dokumentálja, az alapítvány kapcsolatot tartott az erdélyi és felvidéki magyar földalatti mozgalmakkal, és első kézből származó híreket gyűjtött, fordított le és publikált.

Lászlót a jogsértések dokumentálásában egyetlen cél vezérelte: hogy kiemelkedő minőségű szöveg szülessen. A minőséghez való ragaszkodása meghozta gyümölcsét. László vezetésével a HHRF cáfolhatatlan híreket szolgáltató, információs központtá fejlődött. Mint gyakran mondta: "Egyetlen vagyonunk a jó hírnevünk!"

Az évek során a HHRF olyan hálózatát építette ki az amerikai Kongresszusban és a külügyminisztériumban, mindkét politikai oldalon, amelynek tagjai hivatali minőségükben emeltek szót a vasfüggöny mögött élő, elnémitott magyar kisebbségek érdekében. László irányítása alatt, a HHRF több mint 1000 oldalnyi írásos tanúvallomást nyújtott be összesen 27 kongresszusi bizottsági meghallgatás során. Tanácsadóként segítette a sajtó, civil szervezetek, kormányzati szervek munkáját. 1976 óta hat amerikai elnökkel találkozott. Talán a legemlékezetesebb: 1990 márciusában, amikor id. George Bush, az amerikai külügyminiszter, és a nemzetbiztonsági főtanácsadó fogadták Tőkés Lászlót, a romániai forradalom hőst.

A kommunizmus bukása óta László több száz személyes találkozót szervezett a kárpát-medencei magyar közösségi vezetők részére a Fehér Ház, a Kongresszus és a külügyminisztérium döntéshozóival.

1991-ben a HHRF az Amerikai Magyar Koalíció társalapító szervezete lett, László az igazgatótanács állandó tagjaként szolgált.

Meghatározó szerepet játszott a New York-i Magyar Ház és a washingtoni Kossuth Ház fejlesztésében. Kezdeményezései az amerikai magyarság identitástudatának ápolását is szolgálják, például a 2012-ben indított ReConnect Hungary program.

László született vezető volt: munkatársaira lelkesítően hatott éleslátása, megoldásokat kereső hozzáállása, és szívből jövő törekvése, hogy a szükségét szenvedőkön segítsen.

Személyes példája közvetlenül hatott a fiatalabb nemzedékre is. 1984 óta a HHRF 73, a világ minden tájáról érkezett gyakornokot fogadott New Yorkban és Washingtonban. Nincs közöttük olyan, aki ne emlékezne a Lászlóval folytatott, éjszakába nyúló beszélgetésekre, a belőle áradó jóindulatra és bölcsességre.

Én [Lauer Edith] a 80as években ismertem meg Lászlót. 1989-ben Washingtonban, férjemmel együtt társrendezője voltam egy felejthetetlen gálaestnek, Báró Heinrich Thyssen Bornemissza tiszteletére, ami megalapozta a HHRF fennmaradásának anyagi feltételeit. Andrea lányommal, akit szintén László vont be az emberjogi munkába, New Yorkban a román konzulátus előtt tüntettünk a romániai falurombolás ellen, majd számtalan alkalommal dolgoztunk együtt Lászlóval, Latkoczy Emesével és munkatársaikkal.

Hámos László patriotizmusa nem maradt az üres szólamok szintjén: négy évizedes elkötelezett munkássága felerősítette és eljuttatta Washingtonba a kárpátmedencei magyarok jajkiáltását. Munkássága méltó arra, hogy közös magyar örökségünk részének tekintsük. Hálával emlékezünk rá, kövessük példáját. Ma, június 22-én lenne 68 éves.

Lauer Edith (Cleveland, Ohio, USA)